

23-24 листопада 2022 року,
Тернопіль, ТНТУ

УДК 351

**Богдан Андрушків, д.е.н., професор, Наталія Кирич, д.е.н., професор,
Ольга Погайдак, д.е.н., с.н.с.**

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

**ВІЙНА ЯК ДОКАЗ ЛЕГКОВАЖНОСТІ У ПІДБОРІ ДЕРЖАВНИХ
КАДРІВ ТА БЕЗВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА РЕЗУЛЬТАТИ ЇХ
УПРАВЛІННЯ**

**(Про методи та засоби збалансування управлінських рішень з
політиками та громадськістю)**

Bohdan Andrushkiv, D.Sc., Nataliia Kyrych, D.Sc., Olha Pohajdak, D.Sc.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

**THE WAR AS A FRIVOLITY EVIDENCE IN THE SELECTION OF
STATE PERSONNEL AND IRRESPONSIBILITY FOR THE RESULTS
OF THEIR MANAGEMENT**

**(About the methods and means of balancing management decisions with
politics and the public)**

Широкомасштабна війна, яку розпочала росія, та досвід соціально-економічного розвитку держави за 30 років незалежності показав, що легковажне відношення до державних та економічних реформ, ядерного роззброєння, інші управлінські, ідеологічні та політичні прорахунки керівників держави привели власне до акту нападу на нашу обесилену, роззброєну та окрадену державу. Жодному з українських Президентів, голів Верховної Ради та керівників Кабінету Міністрів не вдалося не лише успішно розв'язати наявні болючі проблеми, що викликає не лише неоднозначні оцінки їх діяльності, а і негативне висвітлення причин та негараздів у ЗМІ. Характер прорахунків має розмаїті трактування, і не виключав використання наукових методів та засобів збалансування управлінських рішень з політиками та громадськістю, а отже і попередження розкрадання державного майна, корупції і т.п. Багато політиків, громадських діячів (що підтверджує опитування) теж вважає, що у цій справі вагомий вплив має не збалансованість їх дій з думкою громадськості (думка громадськості яскраво засвідчена «Помаранчевою та... революцією Гідності», численними акціями протестів яких недооцінили наші політичні лідери. Тим часом, власне, прагнення народу до незалежності об'єднало його підчас широкомасштабного віроломного вторгнення росіян в Україну. Феномен об'єднання народу у боротьбі проти загарбників на даний час є предметом вивчення як вітчизняних, так і зарубіжних учених. Про це писали багато науковців, політиків. Автори цієї статті теж неодноразо писали про те, що за результатами аналізу в державному управлінні не виконуються в повному обсязі статті 3, 48 і 102 Конституції України, які гласять: «Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави» (ст. 3); «Кожен має право на достатній

життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатність харчування, одяг, житло» (ст. 48); «...Президент України є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції, прав і свобод людини і громадянина» (ст.102). В Конституції України записано, що Президент України обирається громадянами України на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування на 5 років (ст. 103) (Конституція України, 1996). Тим часом, як каже російська поговорка: «... а мішка слухає да єст» ще до виборів далеко, а партії вже борються, використовуючи фейкові повідомлення, нездійсненні декларації та брехливі обіцянки. В хід ідуть різні компромати, навіть наклепи. Кожна партія хоче мати «свого» президента і готується до виборів, заздалегідь використовуючи не завжди справедливі і правдиві підходи і методи. Народна мудрість каже: «Де двоє б'ються – третій користує». Так було протягом згадуваних 30-ть років. Росія скористалася нашою беспорядністю, понадіялась на нашу покірність і під фальшивою назвою «спецоперація» розпочала широкомасштабні воєнні дії, але вона помилилася... Однак розмова про інше.

На даний момент Президент є висуванцем, більшою мірою, народу чим «своєї» партії, яка має виконувати його волю і забаганки чи навпаки. А як бути з громадянами, що проживають у сільській місцевості, які не задіяні в партіях, які не мають вдома комп'ютера, які не отримують газет і, в силу відомих причин не знають партійних висуванців? Тож чи правильно, чи справедливо це? Президент має бути безпартійним і всі партії для нього повинні бути рівними, але не рівноцінні за своїми діями та вчинками, за результатами роботи в парламенті. Оцінювати результати їхньої роботи він має не лише право, а і обов'язок (Андрушків Б.М., Головкова Л.С. Кирич Н.Б., 2021).

Цей управлінський процес у політичній сфері за досвідом минулого періоду має два вектори: так званий економічний, який має ознаки «системи видавлювання поту (чи соку)», а не впровадження механізмів зацікавленості та системи посилення контролю за цими процесами. На місцях давно забуто роз'яснювально-профілактичну та виховну функцію держави. Навіть в тоталітарному періоді так відверто не ігнорували державну ідеологію та виховання людини майбутнього. Навпаки, створюється зацікавленість в нарощуванні штрафів контрольно-інспектуючими службами, які переростають в умовах відсутності виховного контенту в корупційний чинник, розвиваються інші негативні явища. Ці та інші обставини державної, політичної м'якотілості (національної байдужості) послужили підставою для звинувачення українців в антисемітизмі, мілітаризмі, в націоналізмі та нападі на незалежну державу нібито з метою демілітаризації, денацифікації і т.п.

Мабуть через те в Інтернеті час від часу появляються розмаїті протестні звернення до Президента України, Уряду, Верховної ради до Міністерств і Відомств про порушення та відхилення від прийнятих норм у різних галузях суспільної діяльності. До таких можна віднести відкритий лист до науковців, наукових товариств та установ України (його підписали

23-24 листопада 2022 року,
Тернопіль, ТНТУ

відомі учені України: І.М. Трахтенберг, А.І. Гоженко, І.А. Тарабан) про перегини у сфері підготовки та атестації кадрів вищої кваліфікації та багато інших (Андрушків Б.М., Головова Л.С. Кирич Н.Б., 2021). Насправді ж за полем зору залишаються державні механізми створення зацікавленості у впровадженні науково-технічного прогресу, ефективному використанні в першу чергу інтелекту, а потім всіх видів ресурсів в державі проблеми удосконалення державного управління в умовах перманентного реформування посттоталітарного суспільства. За результатами, знову ж таки, вивчення громадської думки та наявними публікаціями пропонується визначення напрямів удосконалення управління. Підтверджено приклади отримання можливих позитивних змін у результаті усунення прорахунків у розвитку суспільства і держави, серед яких відсутність збалансування волі Президента з громадською думкою. Відомий Український журналіст Петро Швець вивчав думку у цій управлінській царині, та справедливо запитує: чи може стати на даному етапі така ідея основою для створення петиції до Президента України чи Парламенту аби змінити, наприклад, законодавчу систему виборів як глави держави, так Верховної Ради? Чи підтримає таку ідею сам Президент, як віднесеться до неї громадськість? Якщо думку підтримає 25 тисяч українців, питання мусить бути розглянутим не залежно від його волі. Чи має ідея шанс на впровадження, якщо у її ініціатора не має можливості забезпечити її реалізацію на практиці? До речі, як відмічено у численних громадських слуханнях, диспутах на дискусійних клубах, виступах на політичних зібраннях, знову ж таки, учасників засідання вище згадуваних дискусійних клубів, які проводять громадські академічні формування вочевидь, що робота по відборі гідних кандидатур не лише у депутатський корпус, а і обрання на посаду Президента України має розпочинатися з самого низу, в конкурентному середовищі – з сьогоднішніх територіальних громад, до речі не вчасно реформованих районів, областей, держави (підчас війни адміністративно-територіальна реформа може послабити захисні функції територіальної оборони, викликати хаос паніку інше). Для остаточного визначення у погодженні з громадськістю, найгідніших кандидатур офіс Президента знову ж таки може передбачити створення Ради Старійшин (асоціацію) із числа найвідоміших, наймудріших, найавторитетніших не зацікавлених у кар'єрному рості громадян, представників певних соціальних груп, ухвалити Положення про Раду Старійшин (асоціацію), конкурсні умови, окрім тих, що вже визначені Конституцією України – вікового та осілого цензів, володіння і користування державною мовою, а на основі побажань та вимог громадян сформулювати завдання для виконання посередницьких, консультуючих функцій, підтримки та сприяння курсу обраного Президентом чи першим керівником. Рада старійшин (члени асоціації) можуть брати участь в експертних оцінках ефемерних декларацій, обіцянок та програм, які пропонують кандидати в президенти чи на керівні державні пости, депутатські місця, давати їм оцінку та пропозиції з відповідальності за хибні, провокаційні та ін. науково не обґрунтовані рішення та прорахунки

за їх реалізацію, сприяти у реалізації проектів, які виграли конкурсні умови чи перемогли в результаті відбору. Рада Старійшин (асоціація) визначає найкращих претендентів з дотриманням гендерної рівності – половина чоловіків і половина жінок ін. В свою чергу Центральна виборча комісія може залишатися організатором виборів, забезпечувати облік та контроль виборчого процесу (Андрушків Б.М., Головкова Л.С., Кирич Н.Б., 2021). Використання такого підходу обумовлений пострадянським синдромом суспільства.

Таким чином з врахуванням виявлених особливостей управління у пострадянський період, володіючи методом збалансування відносин з наукою, політиками та громадськістю, кожен керівник зможе сформувати сприятливий здоровий виробничий і передвиборчий клімат як для своїх працівників на підприємстві, так і в галузі чи регіоні та і у державі в цілому.

Що в вищезгаданих обставинах може змінити ситуацію на краще? Перш за все потрібно забезпечити:

- удосконалення виборчого законодавства з тим, щоб до органів державної влади та місцевого самоврядування могли пройти високопрофесійні, національно свідомі представники. Лише вони зможуть ефективно співдіяти з наукою, політиками, громадськістю та внести позитивні зміни у наше суспільне життя;

- об'єднати зусилля політиків і громадськості, науковців та духовенства для розробки ідеологічної концепції розвитку держави та спрямувати їх дії на державотворення;

- для збалансування волі Першої Особи у Державі з думкою громадськості доцільно створити Раду старійшин (Асоціацію громадських об'єднань ін.) при Президентові України, у яку могли б увійти найбільш авторитетні представники від науки (громадських академічних формувань), Союзу промисловців та підприємців, Федерації профспілок України, представники регіонів, духовенства ін. Такий громадський орган міг би функціонувати на громадських засадах при офісі Президента;

- переглянути повноваження Міністерств і відомств та скоротити число «роздутих» бюрократичних інспектуючих і контролюючих органів, наглядових рад та за рахунок посилення відповідальності добитись підвищення їх дієвості. Відповідальними за свої декларації повинні бути і політики. Цю проблему вже тривалий період піднімають на своїх засіданнях громадські академічні формування. Наприклад, реалізація у практику життя українського суспільства девізу засідання дискусійного клубу Академії соціального управління: «Результативність загальнодержавного управління забезпечується принципами наукової обґрунтованості, суспільної справедливості, гуманізму та відповідальності за непрофесійні та неефективні рішення», може дати не лише економічні, а і соціальні ефекти посилити відчуття справедливості у членів суспільства. Для усунення прорахунків у розвитку держави доцільно забезпечити збалансування волі Перших керівників Держави з громадською думкою.

Це дозволить внести позитивні зміни у суспільне життя та підвищити ефективність управління на користь держави.

Перелік використаної літератури:

1. Конституція України // Голос України. 1996. 27 лип. № 138.
2. Указ Президента України «Про Програму кадрового забезпечення державної служби і програму роботи з керівниками державних підприємств, установ і організацій» від 10 листопада 1995 р. № 1035 // Вісник держ. служби України. 1995. № 3-4. С. 7-21.
3. Указ Президента України «Про підвищення ефективності системи державної служби» від 11 лютого 2000 р. № 208 // Вісник держ. служби України. 2000. № 1. С. 15-16.
4. Про Стратегію державної кадрової політики на 2012-2020 роки: Указ Президента України від 01.02.2012 р. № 45/2012 [Електрон. ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/45/2012>.
5. Андрушків Б., Романська І. Маргіналізація і глобальні небезпеки економіки // Матеріали тези 15-ої наукової конференції Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, 14-15 грудня 2011 р. Тернопіль: ТНТУ, 2011. С. 247.
6. Андрушків Б.М., Головкова Л.С. Кирич Н.Б. Організаційно-правовий інструментарій збалансування волі перших керівників держави з думкою громадськості – необхідна компонента удосконалення системи державного управління (Організаційно-правові моменти участі громадськості в управлінні державою) / Review of transport economics and management, 2021. Iss.6 (22).
7. Герасименко Р. Факт-чекінг для журналіста: соцмережі та «вкиди» як перевірка на професійність [Електронний ресурс] // Європейська журналістська обсерваторія. Режим доступу: <http://ua.ejo-online.eu/2065/етика-та-якість/факт-чекінг-для-журналіста->
8. Кирич Н.Б., Андрушків Б.М., Погайдак О.Б. Гібридна війна як метод реалізації агресивних планів // Галицький економічний вісник. №4 (47) 2014. С. 57-69.
9. Мельник Л.М., Нгвеня Р. Перешкоди розвитку інноваційних ініціатив // Матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції пам'яті почесного професора ТНТУ, академіка НАН України Чумаченка Миколи Григоровича: «Соціальні та економічні вектори інноваційного розвитку бізнес-структур», 23 квітня 2020 року. Т.: ТНТУ, 2020. С. 57.
10. Сорочківська О.А. Управління економічною безпекою підприємств малого бізнесу в умовах конфліктних ситуацій: інноваційні підходи: Монографія. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2016. 382 с.